

OBISKI SEJMOV, POT V NOVO RAZMIŠLJANJE

Za obrtniške in industrijske delavce

Pogosto postavljajo vprašanje, ali so poučni izleti, ki jih za delavce pri obrtniških organizirani Medobčinski sklad za izobraževanje delavcev na področju samostojnega osebnega dela Ljubljana, Miklošičeva 26 (tel.: 312-533) res del izobraževanja ali so le izleti? Od 4. do 6. marca je bilo 100 delavcev in delavk iz 14 občin ljubljanskega območja na 41. mednarodnem obrtnem sejmu v Münchnu. Kljub temu, da je predsedstvo prvotno sklenilo, da bo na to največjo svetovno obrtniško prireditve, na kateri iz 40 držav sodeluje 1600 neposrednih in 1000 posredno zastopanih podjetij na 130 tisoč kvadratnih metrov površine, odpotovalo le 50 udeležencev, je kasneje spoznalo, da mora omogočiti optimalnemu številu delavcev in delavk, sprehoditi se po 25 izredno velikih dvoranah münchenskega sejmišča.

Kaj bi bilo vredno izpostaviti za letošnji sejem? Najprej to, da naša država ponovno ni bila prisotna, kljub temu, da smo na četrtem mestu med obiskovalci te sejemске prireditve, ki prikazuje obrtniško tradicijo in obrtniško prihodnost. Bile so zelo močno in urejeno prisotne Poljska, Romunija, Sovjetska zveza, če omenimo tiste države, ki so naše pogoste konkurentke pri opravljanju najcenejših delovnih nalog za razviti svet. Zelo težko je nestrokovnjaku poiskati novosti in posebnosti letošnjega sejma, na posameznih področjih storiševne ali proizvodne obrti. Obrti, ki je v razvitem svetu majhna po obsegu delavnic, a ima s sodobno strojno in pomožno opremo (računalniki) izredne zmogljivosti. A, ne na škodo človeka, kar lahko opazimo v naši industriji, ki je edina primerljiva z obrtjo v razvitem svetu. Skrb za človeka – od delovnega mesta in čim manjšega napora na njem, do številnih aktivnih zavarovalnih, rekreativnih, zdravstvenih in drugih organizacij in društev je eno od pomembnejših sporočil münchenskega obrtnega sejma. To je bilo mogoče na brezštevilne načine opaziti od opreme stanovanj, do rekreativnih površin v domu, pri zaščitnih pripomočkih ob strojih in predvsem pri tem, da se je močno zmanjšalo fizično delo. Ko obiskovalec primerja prikazane stroje, ki so pretežno opremljeni z računalniki in so vsi energetsko izredno varčni, se

seveda sprašuje, ali ne bi bilo pri nas edino primerno pričeti z veliko osveščevalno akcijo o gospodarnem ravnanju z energijo in s tem, da je znanje edina možnost za razvoj. Pomembno je tudi to, da bi s tem hotenjem po razvoju, napredku, z vsesplošno izobraževalno usmerjenostjo hitro odpravili številne probleme, ki nas pestijo na številnih družbenih področjih. Ljudje bi začutili notranje zadovoljstvo, pa tudi delovni rezultati bi jim dali nov elan. Obisk münchenskega sejma, ogled njegovih sodobnih svetovnih tokov od proizvodnje do izredno skrbno vodene administracije, pa je vsekakor možnost, da vsaj peščica delavcev pri obrtniških prireditvah razmišljati v to smer. Kljub temu, da na njem ne prevladujejo velikanski stroji, pa bi bil izredno koristen tudi za čimvečje število delavcev živilske stroke, kovinsko predelovalne industrije, gradbeništva, predelave lesa, izdelave pohištva, skladišče opreme in seveda za vse, ki vedo, kako prijazno in pozorno se je potrebno obnašati do potrošnika v tržno usmerjeni družbi. Skratka, prav bi bilo, da bi resnično razmislili čimprej o tem, da je strošek za tak poučni izlet v obrti in industriji malenkost proti učbeniku, ki ga lahko prinese v nov, prepotreben način razmišljanja o našem ekonomskem razvoju.

STANE JESENOVEC

Kmalu telefon tudi na Golem

Negotovosti glede napeljave novega telefonskega omrežja na Golem bo kmalu konec. PTT in krajevna skupnost Golo sta že podpisali sporazum za 280 novih priključkov (z lastno ATC), pri katerih naj bi zainteresirani po zdajšnjih ocenah odšteli po 480 milijonov starih din za komad. Obveznosti obeh partnerjev so jasno razvidne iz samoupravnega sporazuma. KS Golo pa se je zavezal, da bo pri realizaciji krajevnega kableskega omrežja KNO sodelovala tudi z lastnim fizičnim delom in sicer na osnovi posebnega sporazuma s PTT. B. V.

OBRITNIKI: RES VAM NE BO ŽAL

Nuša Selan o računalništvu

Obrtno združenje naše občine je naredilo prvi obračun računalniških tečajev, ki jih organizira pod zelo ugodnimi pogoji za svoje člane v sodelovanju s firmo SORAIS. Začetne tečaje je od 13. decembra do 23. februarja obiskovalo 31 slušateljev. Nadaljevalna tečaja po programih Wordstar in Lotus pa 12 obrtnikov in obrtnic.

Ker so edino obrtno združenje v našem mestu, ki že ima izkušnje z organizacijo takih tečajev, se je odločilo, da bo na prihodnje povabilo tudi obrtnike iz drugih ljubljanskih občin. To lahko stori zato, ker obrtniki sami plačajo stroške tečajev.

V naslovu smo zapisali ime in priimek Nuše Selan, ki ima skupaj z možem Darkom kovinoplastiko in termo tisk v Notranjih Goricah. Ker smo prepričani, da bralci oziroma potencialni udeleženci tečajev naj bolj verjamejo svojim stanovskim kolegom, smo se odločili za ta pogovor.

»Decembra smo kupili računalnik PC IBM. Osnovni cilj tega nakupa je bil, da bi si olajšali delo pri vodenju številnih dokumentov in knjig. Enostavno rečeno, želeli smo si skrajšati pot obdelovanja papirjev, ki se pojavljajo pri delovanju obrtne delavnice.«

Ste ob nakupu že imeli potrebna znanja o ravnanju z računalnikom?

»Nobenega. Kupili smo ga na prijateljev nasvet in potem, ko nam je nek obrtnik prikazal, kako zelo je računalnik uporaben v obrti.«

Z možem sta na obrtnem združenju obiskovala vse tri tečaje. Kakšna je lahko

sinteza spoznanja o obiskovanju vseh treh tečajev?

»Mislim, da so vsi trije zelo potrebni. UVODNI, da sploh doumeš, kaj lahko narediš z računalnikom. WORDSTAR kot specifičen tečaj za pisanje in LOTUS kot specialni tečaj za obdelavo najrazličnejših podatkov na brezštevilne načine. BREZ TEH TEČAJEV NE MOREŠ KORISTITI RAČUNALNIKA.«

Vaš računalnik ste celo posojali za tečaje v prostorih obrtnega združenja na Tržaški 116. Ga doma že uporabljate?

»Že. Kupili smo paket računalniške opreme: knjigovodstva, osebnih dohodki, osnovna sredstva...«

Je res vse lažje in hitreje?

»Je. Gore papirjev ti ni več potrebno prekladati po pisarni, podatki so shranjeni, tako, da jih lahko takoj poiščeš in pogledaš. Po dosedanjih izkušnjah mislim in sem prepričana, da mi bosta računalnik in znanje, ki sem ga pridobila na tečajih, zelo koristila.«

So bili tečaji organizirani ob primerem času, v primerem prostoru in po primerni didaktični metodi?

»Prostor je primeren, čas je bilo mogoče izbirati, skupine niso bile velike, predavatelji firm SORAIS pa znajo tečaje voditi zelo prijetno, svetovalno in poučno.«

Kot smo že zapisali na začetku, obrtno združenje nadaljuje v izvedbo računalniških tečajev. Podrobnejša pojasnila boste dobili po telefonu 267-359. K tečaju pa lahko pritegnete tudi znanca obrtnika iz preostalih štirih ljubljanskih občin.

STANE JESENOVEC



Asfalt je »obdaril« le skromen košček Velikih Lašč

**PREDSTAVLJAMO
VAM NAŠ KRAJ:**

VELIKE LAŠČE

»Tih otok« na robu občine

»Dežela slovenska ima mnogo lepših in rodovitnejših krajev nego je laški; vendar, ko bi jaz prišel še kdaj na svet in ko bi mi bilo dano na voljo, kje hočem ugledati beli dan, ne volil bi si drugega kraja. Ne zaradi kraja samega; ali ljudje, Laščanje bili so mi vedno ljubi in simpatični, krepko ljudstvo, ki še tudi čuti kakor tako in s posebnim ponosom in poudarkom poje: »mi smo, oj, Laščanje!«

Tako je pred kakimi dobrimi stotimi leti o Velikih Laščah zapisal veliki laški pisec in pismouk Josip Stritar. Njegov sodobnik, prav tako pisatelj Fran Levstik pa ga je ob neki drugi priliki dopolnil:

8... Laščan še nikoli ni dosti maral, kaj se godi na političnem svetu; zato so pa že od nekdanj z njim delali, kakor so hoteli. Laščan zna dobro kupiti in prodati, za kar je sloveč na široko po zemlji; v politiko se pa še nikdar ni vtikal. Njemu je bolj mar, po čem so po Štajerskem in Hrvaškem tiste živali, ki jih redimo zaradi mesa in klobas...«

Te Levstikove besede prav prozaično odsevajo utrip življenja in miselnosti, ki je nekoč vladala v tem kraju; brez pridržkov pa bi jih kajpada lahko sprejeli tudi danes: kraj je namreč navzlic

svoji znamenitosti in bogati kulturni dediščini še vedno usodno odrinjen od roba družbenega razvoja, pač pa »delajo z njim, kar hočejo,« kakor bi porekel oče Martina Krpana.

Kdaj asfalt?

Vsekakor se je ves gnev in razočaranje Laščanov zadnja leta strnil na slabo cestno strukturo. V kraju je namreč še vedno komajda kaka polovica cest asfaltirana. Gola makadamska rebra se kažejo praktično vsepovsod: na cesti proti železniški postaji, proti Stritarjevi Podsmreki in Mali Slevici ter na odseku Mala Slevica prek Dvorske vasi do Podplane in od Karlovice do Kneja. Da seveda o drugih manjših poteh v Laščah in zunaj njih sploh ne govorimo.

»V tem pogledu smo pravi otok nerazvitosti v primerjavi s sosednjimi občinami,« ne more skriti razočaranja nad tem anahronizmom predsednikom KUD »Primož Trubar« in vsestranski vaški delavec Janez Gruden. »Kamorkoli se ozreš, pa naj bo proti ribniški, cerkniški ali grosupeljski občini, povsod so že potegnili asfalt do meje; mi tu pa še vedno čakamo.«

Če je verjeti obljubam z občine, naj bi že v kratkem dobil asfalt del ceste proti Podsmreki in daljši

cestni odsek proti Lužarjem (v dolžini 8 kilometrov) ter še peščica manjših ulic, ki prepadajo same Velike Lašče.

V podobno nezavidljivem stanju se je prejkone znašla tudi krajevna kanalizacija. Kanalizacijsko omrežje je urejeno le v delu naselja, pa še tu fekalije prosto odtekajo v odplakne vode. Del vasi pa ne premore niti tega. O tem pravi predsednik sveta KS Velike Lašče Anton Oblak:

»Na vsak način bi bila potrebna čistilna naprava. A za to ni denarja. Po lanskoletnih izračunih, naj bi le-ta stala okrog 50 starih milijard, skupaj s celotnim kanalizacijskim omrežjem pa okrog 100 milijard. Za zdaj je kanalizacijsko pokrit le center vasi, čigar odplake se stekajo v ponikalni potok Cerejo.«

Nadležno skladišče kraj pokopališča

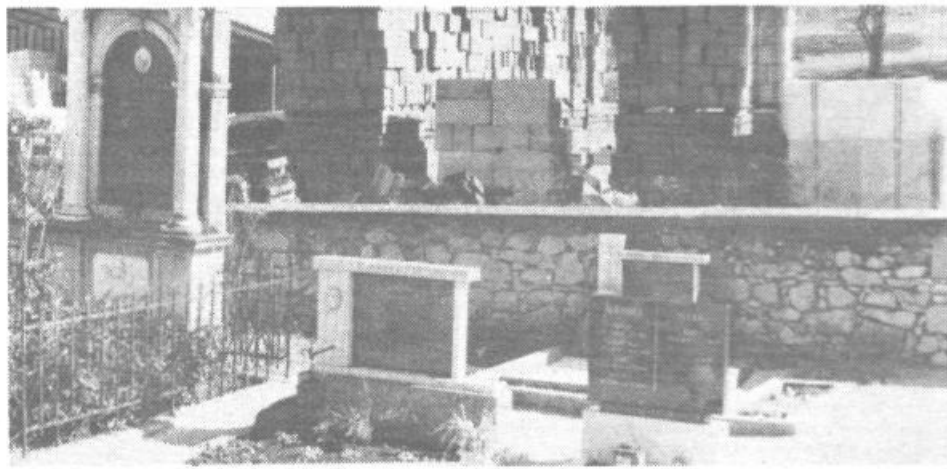
Laščani se že dolgo zavedajo, kaj pomeni urejena komunalna struktura. Tembolj, ker kraj nikoli ni bil posebno radodaren z vodnimi viri. Na območju celotne KS denimo ta hip deluje deset vodovodov, od katerih pa imajo nekoliko večjo kapaciteto le trije. Najmočnejši vodovod, ki oskrbuje s pitno vodo same Lašče in še nekaj bližnjih vasi, so zgradili leta 1974. Zmogljivost izvirov precej niha in je v sušnih obdobjih minimalna, zaradi česar prihaja do začasnih redukcij; dodatno pa otežujejo problem še vodovodi, ki morajo vodo prečrpavati iz nizko ležečih izvirov v višje zbiralnike.

Še več sivih las pa Laščanom povzroča krajevna trgovina z gradbenim materialom. Ta je po besedah Janeza Grudna neurejena, pretresna, svoja skladišča pa ima razmetana dobesedno po vsem kraju, kar njegovemu zgodovinskemu slovesu go-

tovo ne more biti v ponos. Še več: največje (odprto) skladišče je prislonjeno prav na vaško pokopališče. Kako se to estetsko »sožitje« sklapa skupaj, menda ni vredno izgubljeni besede; bolj nerodno je, da prav zaradi tega ne morejo urediti pokopališča in zgraditi načrtovanih 2 mrljiških vežic (za leti so – s precejšnjim finančnim deležem krajanov – že kupili 22 arov zemljišča). Problem naj bi bil dokončno rešen, ko bodo zgradili novo trgovino z gradbenim materialom. Na mestu, kjer je zdaj (odprto) skladišče, pa naj bi uredili glavno krajevno parkirišče.

Trgovine so tudi sicer šibka točka Velikih Lašč. Za 202 hiši, kolikor jih imajo ta hip registriranih, poleg tega pa še za kup porabnikov iz sosednjih vasi in vikendašev, skrbita le dve manjši trgovinici, zato ob konicah razumljivo prihaja do precejšnjih zastojev. Rešitev bi bila edinole v izgradnji večjega trgovskega centra, za kar pa, kot pravi Anton Oblak, ni prostora. Morda bo zadevo zdaj vzela v roke Kmetijska zadruga Velike Lašče.

»Za »žejne« je v Laščah na voljo le še ena sama gostilna (pri Kuklju) in en bife (pred zadnjo vojno pa je bilo tu kar 14 gostiln!), usahnile pa so tudi številne druge obrti, ki so nekoč tu na veliko cvetele. Zadevo pojasnjujejo s hudimi kriznimi časi, v katerih so se večkrat znašli, pa pravcatim »agrocomerčevim sindromom«, ko so številne obrtnike pobrale lažne menice, nekaj obrti pa je gotovo zamrlo tudi zaradi velikega odliva prebivalstva tam po petdesetih letih tega stoletja (zavoljo zaposlitve, slabih prometnih vez ipd). Tam nekeje okrog leta 1970 pa je odseljevanje ponehalo. Zdaj večina Laščanov hodi delati v Ljubljano, nekaj se jih vozi na delo v Ribnico, preostali pa si služijo kruh v domačih delovnih organizacijah, kot so Igo, Ljubljanske mlekarne, Gozdarstvo Ve-



»Sožitje« pokopališča in skladišča: kako dolgo še?